

УДК 342.9

ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО

Карина РОСТОВСЬКА,

кандидат юридичних наук, доцент, докторант

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

SUMMARY

The article is devoted question of maintenance of administrative activity of the National anticorruption bureau. Authorial determination of concept is formulated administrative activity of the National anticorruption bureau – as well-regulated mainly the norms of administrative law, purposeful, state-imperious activity, related to practical realization of the measures, sent to direct realization of public anticorruption policy, prevention and stopping of corruption offences.

Key words: administrative activity, corruption, anticorruption politics, national anticorruption bureau.

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена визначенню змісту адміністративної діяльності Національного антикорупційного бюро. Формулюється авторське визначення поняття «адміністративна діяльність Національного антикорупційного бюро», а саме: адміністративна діяльність Національного антикорупційного бюро – урегульована переважно нормами адміністративного права, цілеспрямована, державно-владна діяльність, пов'язана з практичним здійсненням заходів, спрямованих на безпосередню реалізацію державної антикорупційної політики, запобігання корупційним правопорушенням і припинення їх.

Ключові слова: адміністративна діяльність, корупція, антикорупційна політика, Національне антикорупційне бюро.

Постановка проблеми. Протягом кількох останніх років було декілька спроб створити ефективний орган у сфері боротьби, протидії та запобігання корупції в нашій державі. Наприкінці 2014 р. – на початку 2015 р. такі спроби закінчилися створенням Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції. Зазначені органи покликані кардинально зменшити рівень корупційних і пов'язаних із ними правопорушень уже найближчим часом.

Актуальність теми. У зв'язку з цим науковий інтерес становить зміст адміністративної діяльності Національного антикорупційного бюро. Загалом треба зазначити, що наукове розроблення цієї проблеми не велась активно і стосувалась здебільшого окремих напрямів (функцій) діяльності правоохоронних органів, а також управління ними. Сама ж концепція адміністративної діяльності Національного антикорупційного бюро сьогодні відсутня.

Метою статті є дослідження змісту поняття «адміністративна діяльність Національного антикорупційного бюро» та з'ясування особливостей цього виду діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз наукових публікацій із питань адміністративної діяльності дає змогу зробити висновок, що цю діяльність розглядали в таких розуміннях, як частина державного управління; напрям діяльності відповідного органу. Крім того, аналіз різноманітних літературних джерел свідчить, що в більшості випадків поняття адміністративної діяльності використовується для характеристики специфічного виду діяльності органу державної влади.

Характеристикою державного управління є внутрішньо-управлінське забезпечення виконання визначених державних завдань і стратегічних пріоритетів відповідного суб'єкта. Її ефективність (через вдалі операційні моделі, управлінські рішення, адміністративні методи) здатна підвищити якість самої державницької стратегії в певній сфері, інколи приховавши її недоліки [1, с. 42].

К.І. Беляков адміністративну діяльність правоохоронних органів розглядає як діяльність, спрямовану на виконання функцій з організації роботи самих струк-

тур (вирішення відомчих завдань) і правоохоронних функцій держави, безпосередньо пов'язаних із завданнями запобігання правопорушенням і боротьби з ними, що має загальносоціальний характер [2].

О.В. Джафарова досить справедливо виділяє такі особливості. По-перше, її державно-владний характер: виконуючи свої адміністративні повноваження від імені держави, працівники правоохоронних органів уповноважені здійснювати нагляд за додержанням установлених правил поведінки, давати юридичне оцінювання діям і вчинкам людей, виявляти правопорушення й реагувати на них відповідно до чинного законодавства; працівники правоохоронних органів у межах своєї компетенції дають обов'язкові для виконання розпорядження та мають право застосовувати передбачені чинним законодавством заходи примусу. По-друге, адміністративна діяльність правоохоронних органів є підзаконною. Вона здійснюється згідно з приписами законів та інших правових актів і будується відповідно до цілей і в межах, визначених законом, а також на основі використання відповідних законних засобів. По-третє, адміністративна діяльність має виконавчо-розпорядчий характер: її головною метою є виконання чинного законодавства з питань, які входять до компетенції правоохоронних органів. Разом із тим для належного здійснення своїх виконавчих функцій вони наділені владними повноваженнями, які передбачають можливість застосування заходів адміністративного впливу. По-четверте, її профілактична спрямованість. Під час її здійснення вирішуються завдання запобігання вчиненню правопорушень і їх шкідливим наслідкам. Така профілактична спрямованість забезпечується завдяки виявленню й усуненню причин учинення правопорушень та умов, які їм сприяють. По-п'яте, підзвітність і підконтрольність, що означає наявність права в окремих державних органах, громадських організацій, народних депутатів і депутатів місцевих рад контролювати дотримання законності в діяльності правоохоронних органів [3].

Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається запобігання корупційним правопорушенням, зарахо-

ваним до його підслідності, виявлення, припинення, розслідування та розкриття їх, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і становлять загрозу національній безпеці.

Отже, Національне антикорупційне бюро є досить важливим органом державної влади, який має особливі повноваження у сфері протидії корупції.

Згідно зі ст. 16 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», Національне бюро зобов'язано:

1) здійснювати оперативно-розшукові заходи з метою запобігання корупційним правопорушенням, зарахованим до його підслідності, виявлення, припинення та розкриття їх, а також в оперативно-розшукових справах, витребуваних від інших правоохоронних органів;

2) здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень, зарахованих законом до його підслідності, а також проводити досудове розслідування інших кримінальних правопорушень у випадках, визначених законом;

3) уживати заходів щодо розшуку й арешту коштів та іншого майна, які можуть бути предметом конфіскації або спеціальної конфіскації в кримінальних правопорушеннях, зарахованих до підслідності Національного бюро, здійснювати діяльність щодо зберігання коштів та іншого майна, на яке накладено арешт;

4) взаємодіяти з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування й іншими суб'єктами для виконання своїх обов'язків;

5) здійснювати інформаційно-аналітичну роботу з метою виявлення та усунення причин і умов, що сприяють учиненню кримінальних правопорушень, зарахованих до підслідності Національного бюро;

6) забезпечувати особисту безпеку працівників Національного бюро й інших визначених законом осіб, захист від протиправних посягань на осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, у підслідних йому кримінальних правопорушеннях;

7) забезпечувати на умовах конфіденційності й добровільності співпрацю з особами, які повідомляють про корупційні правопорушення;

8) звітувати про свою діяльність у порядку, визначеному цим Законом, та інформувати суспільство про результати своєї роботи;

9) здійснювати міжнародне співробітництво в межах своєї компетенції відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України [4].

Аналіз законодавства дає змогу виділити такі функції Національного антикорупційного бюро, як оперативно-розшукова, кримінально-процесуальна, правоохоронна, правозахисна, адміністративна.

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», працівникам для виконання покладених на них обов'язків надається право:

1) заводити оперативно-розшукові справи на підставі постанови, що затверджується начальником відповідного підрозділу Національного бюро, і здійснювати на підставах і в порядку, установлених законом, гласні та негласні оперативно-розшукові заходи;

2) за рішенням Директора Національного бюро, погодженим із прокурором, витребувати від інших правоохоронних органів оперативно-розшукові справи та кримінальні провадження, що стосуються кримінальних правопорушень, зарахованих законом до підслідності Національного бюро, та інших кримінальних правопору-

шень, які не належать до його підслідності, але можуть бути використані з метою запобігання кримінальним правопорушенням, зарахованим законом до його підслідності, виявлення, припинення та розкриття їх;

3) витребувати за рішенням керівника структурного підрозділу Національного бюро й одержувати в установленому законом порядку в указаному в запиті вигляді та формі від інших правоохоронних і державних органів, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для виконання обов'язків Національного бюро, у тому числі відомості про майно, доходи, видатки, фінансові зобов'язання осіб, які ними декларуються в установленому законом порядку, відомості про використання коштів Державного бюджету України, розпорядження державним або комунальним майном;

4) у порядку, визначеному законодавством, мати прямий доступ до автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів і банків даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи або органи місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими, засобами зв'язку й комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

5) знайомитися в державних органах, органах місцевого самоврядування з документами та іншими матеріальними носіями інформації, необхідними для запобігання кримінальним правопорушенням, зарахованим законом до підслідності Національного бюро, виявлення, припинення та розслідування їх, у тому числі такими, що містять інформацію з обмеженим доступом;

6) на підставі рішення Директора Національного бюро або його заступника, погодженого з прокурором, отримувати від банків, депозитарних, фінансових та інших установ, підприємств та організацій незалежно від форми власності інформацію про операції, рахунки, вклади, правочини фізичних і юридичних осіб, яка необхідна для виконання обов'язків Національного бюро;

7) на підставі відповідного рішення суду на строк до 10 діб опечатувати архіви, каси, приміщення (за винятком жилих) чи інші сховища, брати їх під охорону, а також вилучати предмети й документи в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України;

8) залучати на добровільній основі, у тому числі на договірних засадах, кваліфікованих спеціалістів та експертів, у тому числі іноземців, із будь-яких установ, організацій, контрольних і фінансових органів для забезпечення виконання повноважень Національного бюро;

9) надсилати державним органам, органам місцевого самоврядування обов'язкові до розгляду пропозиції та рекомендації щодо усунення причин і умов, які сприяють учиненню кримінальних правопорушень, зарахованих до підслідності Національного бюро, а також отримувати від цих органів протягом 30 днів інформацію про розгляд таких пропозицій і рекомендацій;

10) здійснювати співробітництво з фізичними особами в тому числі на договірних засадах, дотримуючись умов добровільності й конфіденційності цих відносин, тощо [4].

Аналізуючи права працівників Національного антикорупційного бюро, що містяться в ст. 17 Закону, можна виокремити такі функції цього особливого органу державної влади: оперативно-розшукова, кримінально-процесуальна, профілактична, правоохоронна, правозахисна.

Отже, узагальнюючи права та обов'язки Національного антикорупційного бюро, можна зазначити, що досліджуваний нами правоохоронний орган є особливим і здійснює кримінально-процесуальну, оперативно-розшукову й адміністративну діяльність.

Аналіз Закону України про Національне антикорупційне бюро дає змогу зробити висновки про те, що адміністративна діяльність досліджуваного нами відомства полягає в такому:

1) взаємодіє з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування й іншими суб'єктами для виконання своїх обов'язків;

2) здійснює інформаційно-аналітичну роботу з метою виявлення та усунення причин і умов, що сприяють учиненню кримінальних правопорушень, зарахованих до підслідності Національного бюро;

3) звітує про свою діяльність у порядку, визначеному цим Законом, та інформує суспільство про результати своєї роботи;

4) здійснює міжнародне співробітництво в межах своєї компетенції відповідно до законодавства України й міжнародних договорів України;

5) на підставі рішення Директора Національного бюро або його заступника, погодженого з прокурором, отримує від банків, депозитарних, фінансових та інших установ, підприємств та організацій незалежно від форми власності інформацію про операції, рахунки, вклади, правочини фізичних і юридичних осіб, яка необхідна для виконання обов'язків Національного бюро;

6) залучає на добровільній основі, у тому числі на договірних засадах, кваліфікованих спеціалістів та експертів, у тому числі іноземців, із будь-яких установ, організацій, контрольних і фінансових органів для забезпечення виконання повноважень Національного бюро;

7) зберігає, носить і застосовує вогнепальну зброю і спеціальні засоби, а також застосовує заходи фізичного впливу на підставах і в порядку, передбачених Законом України «Про Національну поліцію».

Безумовно, виконання Національним антикорупційним бюро своїх функцій передбачає здійснення, крім адміністративної, ще й інших видів діяльності, наприклад, кримінально-процесуальної та оперативно-розшукової. Проте за обсягом і багатоманітністю здійснюваних завдань адміністративна діяльність посідає одне з найважливіших місць у функціонуванні Національного антикорупційного бюро. Адміністративна діяльність є різновидом державно-владної діяльності органів виконавчої влади й охоплює широке коло суспільних відносин, що складаються як усередині Національного антикорупційного бюро, так і за його межами.

Отже, адміністративна діяльність Національного антикорупційного бюро спрямована на запобігання вчиненню корупційних правопорушень, їх виявлення та припинення, на мінімізацію корупції в державі. За своєю сутністю ця діяльність має охоронний характер. Отже, адміністративна діяльність Національного антикорупційного бюро в цьому сенсі фактично являє собою один із основних напрямів забезпечення захисту національної безпеки держави, як зазначено в ст. 1 Закону, припинення протиправних дій і

застосування до осіб, які вчиняють корупційні правопорушення, заходів адміністративного примусу.

З огляду на це важливою є проблема функціонального призначення адміністративної діяльності Національного антикорупційного бюро. Діяльність Національного антикорупційного бюро повинна забезпечувати не стільки владно організуючий вплив на суспільні відносини, скільки дієвий захист держави й суспільства від корупційних правопорушень.

Адміністративна діяльність Національного антикорупційного бюро має державно-владний характер. Її здійснення забезпечується сукупністю державних засобів економічного і політичного, соціального й ідеологічного, заохочувального та примусового характеру. Однією з особливостей адміністративної діяльності Національного антикорупційного бюро є її профілактична спрямованість. Адміністративна діяльність за своєю природою є професійною. Професіоналізм – важлива ознака досліджуваної діяльності. Професійний характер адміністративної діяльності зумовлений тим, що спеціалізована діяльність вимагає від тих, хто її здійснює, відповідних професійних знань (право, економіка, психологія) та певних навичок.

Висновки. Отже, з урахуванням вищевказаного можемо сформулювати таке визначення поняття адміністративної діяльності Національного антикорупційного бюро: адміністративна діяльність Національного антикорупційного бюро – це врегульована переважно нормами адміністративного права, цілеспрямована, державно-владна діяльність, пов'язана з практичним здійсненням заходів, спрямованих на безпосередню реалізацію державної антикорупційної політики та запобігання корупційним правопорушенням і припинення їх.

Теоретичне дослідження адміністративної діяльності Національного антикорупційного бюро набуває особливої актуальності у зв'язку з необхідністю реалізації державної антикорупційної політики, удосконаленням правової регламентації її впровадження та реалізації.

Список використаної літератури:

1. Пузирний В.Ф. Адміністративна діяльність установ та органів виконання покарань : [монографія] / В.Ф. Пузирний. – К. : АртЕк, 2015. – 378 с.
2. Беляков К.І. Деякі питання інформаційної політики правоохоронних органів України у період інформатизації / К.І. Беляков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.crime-research.ru/library/beliakov.htm>.
3. Джафарова О.В. Сутність та напрямки адміністративної діяльності правоохоронних органів України / О.В. Джафарова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3678/%CE>.
4. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2472.